

Toestemming geven voor orgaandonatie na een hartstilstand

Informatie voor nabestaanden

Inleiding

Als vaststaat dat iemand spoedig zal overlijden, kan aan de naasten worden gevraagd of zij toestemming willen geven voor orgaan-donatie en/of weefseldonatie. Donatie van organen of weefsel kan de kwaliteit van het leven van iemand anders sterk verbeteren. Soms is het van levensreddend belang.

Een arts of transplantatiecoördinator heeft aan u gevraagd of u toestemming wilt geven voor orgaandonatie. We beseffen dat het voor u moeilijk kan zijn om zo snel te moeten beslissen of u wel of niet toestemming geeft voor donatie. De vraag wordt u nu al voorgelegd omdat een eventuele donoroperatie snel na het overlijden moet plaatsvinden. In deze brochure kunt u nalezen wat de arts of transplantatiecoördinator met u heeft besproken. Als u nog vragen heeft, stel deze dan gerust.

Toestemming voor donatie

Als iemand komt te overlijden raadpleegt de arts het Donor-register. Iedereen vanaf 18 jaar wordt gevraagd zich te laten registreren in het Donorregister. Bij het registreren kan een keuze worden gemaakt om zelf wel of geen toestemming te geven voor donatie óf het geven van toestemming over te laten aan de nabestaanden of een specifiek persoon.

De arts controleert of de overledene zich heeft laten registreren, en zo ja met welke keuze.

U bent gevraagd om toestemming te geven voor donatie omdat:

- de overledene het verlenen van toestemming voor donatie aan de nabestaanden heeft overgelaten
- de overledene het verlenen van toestemming aan ú heeft overgelaten

- de overledene niet geregistreerd staat in het Donorregister. In die situatie wordt ook aan de nabestaanden toestemming voor donatie gevraagd.

Als u besluit toestemming te geven voor orgaandonatie, kunt u aangeven voor wélke organen u toestemming geeft. Een enkele keer blijkt pas na uitname dat de organen niet geschikt zijn voor transplantatie. In zo'n geval kunnen de organen worden gebruikt voor medisch wetenschappelijk onderzoek dat gericht is op het verbeteren van de transplantatieresultaten. Als er toestemming is verleend voor donatie, is er ook automatisch toestemming verleend voor wetenschappelijk onderzoek. Als u bezwaar heeft tegen het gebruik van de organen voor wetenschappelijk onderzoek, kunt u dit kenbaar maken aan de arts of transplantatiecoördinator.

Er worden u dus eigenlijk drie vragen gesteld:

- of u toestemt in donatie
- voor welke organen
- of u bezwaar heeft tegen het eventuele gebruik van organen voor transplantatieonderzoek wanneer na uitname blijkt dat het orgaan niet geschikt is voor transplantatie.

Een orgaan van een overledene kan voor iemand anders van levensreddend belang zijn. Hoe goed u zich dit ook realiseert, het kan moeilijk zijn om te besluiten of u toestemming moet verlenen voor donatie. Wat de keuze extra moeilijk maakt, is de tijdsdruk waaronder u het besluit moet nemen. Waarom er haast bij is, leest u hierna.

De procedure

Als het behandelend team tot de conclusie komt dat het medisch zinloos is om iemand nog verder te behandelen, zullen zij de partner en/of familie van de patiënt hierover informeren. Wanneer de patiënt de beslissing over orgaandonatie aan u heeft overgelaten, zal de arts u vragen of u toestemming geeft voor donatie. Wanneer u hiervoor toestemming geeft, wordt de donatieprocedure gestart. De transplantatiecoördinator bespreekt deze procedure met u en zal in overleg met u en het behandelend team het tijdstip bepalen waarop de behandeling wordt beëindigd.

Hartstilstand

Het beëindigen van de behandeling houdt in dat er wordt gestopt met beademen en met het toedienen van medicatie en vocht. De patiënt zal dan overlijden aan een hartstilstand.

Bij een hartstilstand stopt de bloedsomloop en wordt er geen zuurstofrijk bloed meer aangevoerd. Daardoor gaat de conditie van de organen in het lichaam direct achteruit. Organen die voor donatie in aanmerking komen, moeten daarom zo snel mogelijk uit het lichaam van de overledene verwijderd worden.

De organen

Na overlijden aan een hartstilstand komen de volgende organen voor donatie in aanmerking:

- longen
- lever
- nieren
- alvleesklier.

Voor de donoroperatie

Om te beoordelen of de organen voor donatie in aanmerking komen moeten ze worden onderzocht. Dit kan voor of na het stopzetten van de behandeling gebeuren. Ook wordt het bloed van de patiënt onderzocht op overdraagbare ziekten. Daarnaast stelt de arts of transplantatiecoördinator u enkele vragen. Deze vragen gaan over ziekten die de patiënt heeft doorgemaakt, de medicijnen die de patiënt heeft gebruikt, diens leefwijze, rook- en drinkgewoontes. Al deze gegevens zijn van belang om de kwaliteit van de organen te kunnen bepalen.

Als bekend is wanneer de behandeling wordt gestopt en de onderzoeken zijn afgerond, wordt de patiënt aangemeld bij Eurotransplant. Dit is een stichting die de donaties coördineert en de wachtlijsten beheert. Aan de hand van de medische gegevens van de donor wordt mede bepaald wie de meest geschikte ontvangende patiënt is. De ontvangende patiënt is afkomstig uit een land dat aangesloten is bij Eurotransplant.

Het overlijden

Wanneer u dat wilt kunt u bij het overlijden van uw naaste aanwezig zijn. De behandelend arts stelt na de hartstilstand het overlijden vast. U heeft dan nog kort de gelegenheid om afscheid te nemen. Daarna wordt de overledene met spoed naar de operatiekamer gebracht. Daar heeft het chirurgisch team alles in gereedheid gebracht om de organen uit te nemen.

De donoroperatie

De overledene wordt voor de operatie naar het operatiecentrum gebracht. De operatie kan drie tot zes uur duren, u kunt hierbij niet aanwezig zijn. Vanzelfsprekend gebeurt de operatie zeer

zorgvuldig en met respect voor de overledene. Als er naast orgaandonatie ook toestemming is gegeven voor weefseldonatie, worden de weefsels uitgenomen na de orgaandonatie. De operatie duurt dan een aantal uren langer. Meer informatie over weefseldonatie vindt u in de brochure 'Toestemming geven voor weefseldonatie, informatie voor nabestaanden'. Deze brochure ontvangt u van de transplantatiecoördinator.

Na de donoroperatie

Na de donoroperatie wordt de overledene teruggebracht naar de Intensive Care afdeling. Alle apparatuur, zoals de infuzen en de beademingsmachine, is nu verwijderd. Op de plaatsen waar iets van de operatie te zien is, zitten pleisters. Het overlijden is nu duidelijk zichtbaar, de overledene heeft een intens witte kleur. Op de Intensive Care afdeling bestaat de mogelijkheid om in alle rust afscheid te nemen.

Na de donatie kan de overledene in een rouwcentrum of thuis op de gebruikelijke manier worden opgebaard. De begrafenis of crematie hoeft niet uitgesteld te worden vanwege de donatieprocedure.

Als u daar prijs op stelt, kunt u vier tot zes weken na de donatie op de hoogte worden gesteld van de transplantatieresultaten. U krijgt dan informatie over de persoon (of personen) die het orgaan (of de organen) heeft ontvangen en of de transplantatie geslaagd is. De ontvangers blijven daarbij altijd anoniem.

U kunt zelf kiezen hoe u geïnformeerd wilt worden: schriftelijk, telefonisch of door een persoonlijk bezoek van de transplantatiecoördinator bij u thuis.

Wanneer u nog vragen heeft over de donorprocedure, kunt u die in dat gesprek ook stellen.

Aan het afstaan van organen voor transplantatiedoeleinden zijn voor u vanzelfsprekend geen kosten verbonden.

Vragen

De transplantatiecoördinator is verantwoordelijk voor de organisatie van de donatieprocedure en blijft aanwezig tot na de operatie. De coördinator is uw contactpersoon voor, tijdens en na de donatieprocedure en zal u in een gesprek informeren over de procedure.

We beseffen dat het voor u niet altijd eenvoudig is om een antwoord te geven op de vragen die aan u worden voorgelegd. We willen benadrukken dat iedere keuze die u maakt, altijd wordt gerespecteerd.

Mocht u naderhand nog vragen hebben dan kunt u op werkdagen altijd bellen met telefoonnummer (050) 361 61 61 en vragen naar de transplantatiecoördinator.

Voor algemene informatie over donatie en transplantatie kunt u contact opnemen met NIGZ-Donorvoorlichting. Het telefoonnummer is (0900) 821 21 66. U kunt ook de website www.donorvoorlichting.nl raadplegen.